

Поље „Е“

Генерално сређивање Првог АБТО система

Све информације на једном месту

ЕПС

ИНФО

Скенирај QR код

GET IT ON
Google Play

Available on the
AppGallery

<https://energija>

Садржај

из епс групе

05 Са међународне конференције о употреби водоника
Енергија водоника шанса за будућност ЕПС-а

актуелно

07 Поље „Е“
Генерално сређивање Првог А БТО система

08 Са копа „Тамнава-Западно поље“
Стамене жене у коповским шињелима

10 Боља заштита од пожара у Дробилани
Нова хидрантска мрежа у Објекту 4

15 Топлотно-предајна станица у Топлани без застоја ове сезоне
Већи проток и поузданије грејање

локални мозаик

17 Племенита акција групе ентузијаста
Срцем за болнице Србије

18 Уточиште за особе са аутизмом
Осветлимо мрак заједно

временлов

20 Онда када се фудбал играо из душе
Дан де – Искрцавање у Подрињу

06

У току сезона инвестиционих оправки на коповима

За стабилну производњу

12

Прича о „Колубариним“ рударским инжењеркама

Треба снаге да се ухватиш укоштац

14

Из Сектора за интегрисани менаџмент система

Дефинисани циљеви за ову годину

импресум

ЕНЕРГИЈА
КОЛУБАРА

ИЗДАВАЧ: ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ АД, Балканска 13, Београд
ЧАСОПИС ИЗЛАЗИ МЕСЕЧНО

В. Д. ГЕНЕРАЛНОГ ДИРЕКТОРА: Душан Живковић, ДИРЕКТОР СЕКТОРА ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Тања Крстонијевић,
РУКОВОДИЛАЦ СЛУЖБЕ ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Наталија Живковић, ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: Ана Павловић,
ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК: Милош Павловић, УРЕДНИК ФОТОГРАФИЈЕ: Милан Цвијетић,
АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ: Карађорђева 37, 11550 Лазаревац, ТЕЛЕФОНИ: 011 735 5086, 735 5089, Е-МАИЛ: redakcija@rbkolubara.rs, WEB SITE: www.rbkolubara.rs,
НАСЛОВНА СТРАНА: Милан Цвијетић, ЛОГОТИП: Милош Павловић, ШТАМПА: Три „О“ д.о.о. Аранђеловац, ТИРАЖ: 3.500
Први број листа РБ „Колубара“, под називом „КОЛУБАРА“, изашао је из штампе 24. септембра 1960. године. Од 15. новембра 2017. носи назив „ЕПС ЕНЕРГИЈА КОЛУБАРА“

Хидроелектране „Електропривреде Србије“ настављају са одличном производњом и у 2024. години, а почетком марта половина произведене електричне енергије је из хидросектора – рекао је Душан Живковић, в. д. генералног директора ЕПС АД, после обиласка ХЕ „Овчар Бања“, која обележава 70 година рада. Живковић је истакао да су у 2024. години ХЕ ЕПС-а произвеле 2,3 милиона мегават-часова, што је за 38 одсто више од плана и за готово 300.000 MWh више него у 2023.

– Захваљујући доброј погонској спремности свих наших агрегата, преданом ангажовању запослених и доброј хидрологији, 2023. била је рекордна по производњи струје из ХЕ. План је премашен за више од 40 одсто, док је удео хидрозелене енергије у укупној производњи износио 36,5 одсто. То је резултат веома добро урађених ревитализација – објаснио је Живковић. – Настављамо са ревитализацијама, план је да у наредне две године завршимо ревитализацију реверзибилне

Половина енергије из хидросектора ЕПС-а

ХЕ „Бајина Башта“, а у припреми су и ревитализације „Власинских“, „Бистрице“, ХЕ „Потпећ“, као и „Ђердапа 2“. За све те пројекте урађена је пројектна документација, а за „Власинске“ и „Бистрицу“ су и одобрена бесповратна средства преко Инвестиционог оквира

за Западни Балкан, у износу од 16, односно 7,5 милиона евра. Ревитализација ХЕ је наш приоритет, зато што осим вишедеценијске поузданости, она доноси и већу снагу агрегата што у коначном има и већи капацитет за производњу струје из хидропотенцијала. Сваки

произведени зелени мегават-сат је вишеструко користан не само за ЕПС већ за целокупно друштво, грађане и привреду Србије.

Живковић је нагласио да су ХЕ „Овчар Бања“ и „Међувршје“ својеврсни пионири хидросектора ЕПС-а, прве ХЕ саграђене после Другог светског рата и даље веома поуздане, ефикасне и постижу сјајне резултате.

Петар Домановић, директор ХЕ „Електроморава“, представио је историјат и веома добре резултате у 2023. Годишњи план производње премашен је за 22 одсто, а постигнут је и рекорд у дневној производњи од 411.913 kWh. Он је најавио реконструкцију хидромеханичке опреме која ће утицати на повећање производње у наредним годинама.

P. E.

■ Са међународне конференције о пепелу и шљаци

За успешан пут до тржишта

Укупна количина гипса која се произведе током рада постојећег постројења за одсумпоровање у термоелектрани „Костолац Б“ успешно се пласира на тржиште, а реч је о количини од око 150.000 тона годишње – рекла је Милена Ђаконовић, директор Сектора за заштиту животне средине и енергетску ефикасност у „Електропривреди Србије“ на другој међународној конференцији „Пепео, шљака, гипс – сировине за циркуларну зелену економију“, која је одржана на Машинском факултету.

– У циљу поспешивања продаје, регистровали смо гипс у складу са REACH уредбом Европске уније. На тај начин се олакшава извоз гипса на тржишту ЕУ, чиме он практично постаје хемикалија. Поред тога, започели смо активности на регистрацији пепела у оквиру REACH-а и очекујемо да ће тај процес бити

окончан у наредних неколико месеци – рекла је Ђаконовић на конференцији коју је организовала „Енергија Балкана“.

Она је додала да ће се производња гипса повећати након пуштања у рад постројења за одсумпоровање на ТЕНТ А3-А6 и ТЕНТ Б, као и након пуштања у рад блока Б3 у ТЕ „Костолац Б“.

– Пепео и гипс се користе у развијеним државама у свету, домаће цементаре већ годинама

користе електрофилтерски пепео, међутим, у питању су мале количине – рекао је Дејан Поповић, председник Савета Агенције за енергетику Србије, на отварању конференције.

Он се залажио за одржавање већег броја стручних скупова и израду озбиљне студије која би допринела повећању употребе ових секундарних сировина.

– Пепео може да се користи у грађевинарству и

за производњу бетона, али постоје и мање познате примене, као што су синтеза зеолита, синтеза геополимера, али и у екстракцији ретких земаља, које ће бити од круцијалног значаја у будућности, јер се користе у пуњивим батеријама, меморијама рачунара, лед сијалицама и соларним панелима – рекла је Марија Шљивић Ивановић, научни саветник, руководилац лабораторије за заштиту од зрачења и заштиту животне средине у Институту за нуклеарне науке Винча.

На конференцији су учествовали и Бојан Ђордан, извршни директор за производњу у „Електропривреди Црне Горе“, и Раде Бучевац, директор компаније „Моравцем“. Привредници заинтересовани за куповину пепела, шљаке и гипса представили су своје потребе за овим секундарним сировинама.

P. E.

Прва седница Посебне радне групе ради изградње реверзибилне хидроелектране (РХЕ) „Бистрица“ одржана је 14. фебруара у Влади Србије.

Министарка рударства и енергетике Дубравка Ђедовић Хандановић рекла је да је реверзибилна ХЕ „Бистрица“ најважнији пројекат у енергетском сектору, који је препознат и у плану „Скок у будућност – Србија 2027“. Она је навела да је РХЕ „Бистрица“ прва реверзибилна ХЕ коју Србија гради после 35 година и највећи нови енергетски капацитет од 628 MW, а вредност пројекта је око једне милијарде евра.

– Потребно је да у сарадњи са свим надлежним државним институцијама и пројектним тимом, ефикасно приступимо задацима како бисмо испунили све предуслове и изградиле овај енергетски објекат до 2031. године – оценила је Ђедовић Хандановић.

На седници радне групе речено је да је ова година веома важна за завршетак техничке документације. Завршени су идејни пројекат

РХЕ „Бистрица“ сигурност за будућност

■ Дубравка Ђедовић Хандановић, министарка рударства и енергетике

и Студија изводљивости, док су Просторни план подручја посебне намене и Студија о процени утицаја на животну средину у припреми. У сарадњи са Министарством културе и Заводом за заштиту споменика културе Краљево, у наредна четири месеца ће се изградити

Студија о заштити непокретних културних добара.

Ђедовић Хандановић је напоменула да је ово постројење значајно за стабилност и поузданост нашег електроенергетског система, посебно што ће убрзати, олакшати и осигурати

интеграцију обновљивих извора енергије у наш систем, уз очување стабилности снабдевања.

– Након успешно спроведених аукција за тржишне премије прошле године, обезбедили смо изградњу више од 700 зелених MW док је план да у наредне три године путем аукција обезбедимо нових 1.300 MW – објаснила је Ђедовић Хандановић.

Министарка је објаснила да без нових реверзибилних хидроелектрана нећемо моћи да балансирамо новим капацитетима, што је највећи значај овог пројекта. Изградњом РХЕ „Бистрица“, ЕПС ће имати значајне финансијске бенефите, који се процењују на максимално 140 милиона евра годишње, нарочито услед развоја обновљивих извора енергије у Србији и региону, као и повећању потреба за балансом резервом и енергијом.

Р. Е.

Енергија водоника шанса за будућност ЕПС-а

Употреба водоника, осим што би допринела процесу декарбонизације, омогућила би и већу флексибилност и сигурност енергетског система Србије, уз смањење зависности од увозних енергената. Увођење водоничних технологија није само технолошки изазов, већ и шанса. Верујем да „Електропривреда Србије“, као што је била покретач привредног развоја, може да буде и покретач увођења водоничних технологија, изјавио је Душан Живковић, в. д. генералног директора ЕПС-а, на отварању међународне конференције „Водоник – енергент будућности“, одржаној 12. марта.

Живковић је подсетио да је водоник један од изазова, али и прилика које нам је донео век у којем је енергетска транзиција постала императив.

– Уз водоник, процес енергетске транзиције могао би да буде много бржи и ефикаснији. Уколико се одредимо за водоник као енергент будућности, наш циљ мора да буде зелени водоник. Време ће показати да ли је водоник „свети грал“ енергетске транзиције у овом веку и да ли ће значајно смањити емисије CO2 – рекао је Живковић.

Он је истакао да ЕПС има знање и искусне инжењере који би могли да покрену процес увођења водоничних технологија.

Раде Мрдак, саветник за обновљиве изворе у Министарству рударства и енергетике, рекао је да је водоник елемент који је препознат као решење за многе енергетске изазове са којима се свет данас суочава, али постоје препреке које се морају превазићи да би се искористио његов потенцијал.

– Министарство рударства и енергетике припрема Стратегију развоја енергетике Србије и Интегрисани енергетски и климатски план у којима ће водоник први пут бити препознат у најважнијим стратешким документима. Закон о коришћењу ОИЕ већ је предвидео основ за увођење првих подстицаја за коришћење обновљивог водоника – рекао је Мрдак.

Он је нагласио да ће фокус Министарства у наредном периоду бити осмишљавање система подстицаја и покретање тржишта водоника у Србији, али и разматрање успостављања регионалне сарадње. Мрдак је подсетио да је Влада закључила Меморандум о разумевању са кинеском компанијом „Фенглинг“, у циљу изградње постројења за производњу водоника из соларних и ветроелектрана, капацитета до 30.000 тона водоника годишње, за потребе декарбонизације највеће рударске компаније у Србији „Зиџин Копер“.

На конференцији, коју је организовала „Енергија Балкана“, учествовали су представници Привредне коморе Србије, „Електропривреде Црне Горе“, професори универзитета и научни сарадници.

Р. Е.

За стабилну производњу

Најобимнији сегмент ремоната и ове године биће традиционално мајско годишње инвестиционо одржавање угљених линија у западном делу басена и Дробилане

Како је било планирано, ремонтне активности на багерима „глодар 3“ и „одлагач 2“ на I А БТО систему Поља „Е“ почеле су 19. фебруара и трајаће до краја марта. Од већих послова на „тројци“ се ради замена радног точка, замена полумесеца и редуктора радног точка, задизање багера и контрола куглбана. Током априла планирани су и радови на багерима „глодар 2“ и „одлагач 1“ на Седмом БТО систему копа Поље „Е“.

Планирање ремоната угљених система условљено је радом блокова термоелектрана у Обреновцу. Овогодишња сезона инвестиционих оправки угљених система кренула је у западном делу колубарског басена на површинском копу „Тамнава-Западно поље“ почетком марта радовима на роторном багеру „глодар 4“ и „бандвагену 3“.

До краја марта, колико је предвиђено трајање инвестиционе оправке, на „глодару 4“ од већих послова планирана је санација носача погона, замена папуча, колица, осовиница, осигурача, контрола ослоне кугле, задизање и контрола куглбана, радионичка репарација кашика, као и замене прагова ротора, ужади кабине багеристе и оба редуктора копања. Багер „глодар 4“ је раније ушао у инвестициону оправку и крајем маја, када се оспособи једна линија Дробилане, преузеће производњу угља, док су угљени багери западног дела тамнавског угљенокопа у ремонту.

Средина априла резервисана је за почетак ремонтних активности на „глодару 8“ и „бандвагену 2“ на Првом БТС систему површинског копа Поље „Е“ у источном делу басена. Од већих послова планирано је да се током расположивих 25 дана на „осмици“ уради задизање комплетног транспорта I

и замена колица, замена ужади за дизање и спуштање радног моста, замена једног сегмента озубљеног венца и контрола куглбана.

Традиционално 10. маја започеће најобимнији ремонт опреме у „Колубари“ – инвестициона оправка угљених система на коповима Поље „Г“, и „Тамнава-Западно поље“, и у Постројењу за припрему угља.

На „глодару 2“ који угаљ копа на Пољу „Г“, овогодишње ремонтовање трајаће 45 дана и обухватиће бројне захтевне послове на подизању погонске спремности.

На „Западно пољу“ почетком маја истовремено у инвестициону оправку ући ће багери „глодар 5“, „глодар 1“ и „ведричар“, као и њихови припадајући бандвагени. Према овогодишњем плану, током јуна, у трајању од 25 дана, ремонтне активности ће се радити на роторним багерима БТУ система Поља „Е“ „глодар 7“ и „глодар 3“.

М. Павловић

Овогодишња сезона инвестиционих оправки на колубарским коповима започела је средином јануара ремонтним радовима на багеру „глодар 4“ који откопава јаловину на површинском копу Поље „Г“, а неколико дана касније у ремонт је ушао и његов припадајући бандваген. Инвестиционе оправке ових машина су завршене током фебруара.

Средином марта завршени су обимни радови на багеру „глодар 1“ који јаловину копа на Четвртм БТО систему Поља „Е“ који су почели почетком новембра прошле године. „Одлагач 3“ који ради на истом систему у ремонту је био од средине јануара до почетка фебруара.

„Метал“ носилац радова

Годишњим планом одржавања предвиђено је текуће и инвестиционо одржавање опреме. Главни носилац посла током ремонта рударске опреме је „Метал“, а у овом комплексном и обимном послу учествују и запослени превентивног и оперативног одржавања копова из електро и машинских служби.

Услов стабилности система

Годишњи рементни рударске механизације у Рударском басену „Колубара“ значајно утичу на стабилност целокупног система, остваривање планова производње јаловине и угља и потпуну искоришћеност расположивих производних капацитета.

За реализацију ремоната је неопходно добро планирање, координација активности и тимски рад техничких лица из производње и запослени у Сектору за комерцијалне послове како би се успешном реализацијом поступака јавних набавки обезбедила добра неопходна за несметано функционисање процеса, како инвестиционог, тако и текућег одржавања на површинским коповима „Колубаре“.

Генерално сређивање Првог А БТО система

На Пољу „Е“ током фебруара и марта радило се на инвестиционој оправци Првог А БТО система. Запослени „Метала“ били су задужени за багере „глодар 3“ и „одлагач 2“, док су запослени на систему радили генералну контролу и санацију система трачних транспортера.

Игор Петровић, шеф система, каже да је највише послова предвиђено на „тројци“, на којој се уграђују нови радни точак и редуктор, као и замена свих папуча транспорта.

– Овога пута није планирана реконструкција система, већ се ради генерално сређивање. То је било неопходно, јер наши припадајући транспортери годинама нису померани са својих позиција. Сада смо их извукли, прерадили трасу, препаковали и вратили све. Имали смо довољно машина на располагању да урадимо „генералку“, пошто нам се у претходном периоду на систему дешавало више проблема него на оба багера – истиче Петровић.

Први А БТО са осам транспортера достиже дужину од око седам километара. „Одлагач 2“ позициониран је у Вреоцима, а „глодар 3“ у Зеокама, са основним задатком да чисти први угљени слој „глодару 8“ који испод њих откопава први угљени слој.

Током претходних година највише проблема у раду машинама правио је заводњени материјал у блоку. Такви услови су највише утицали на „глодар 3“ који је конструкцијски нешто нижи, односно има спуштену комору траке 2.

– Када је материјал лош она нон-стоп затрпава, а чишћење није нимало једноставно јер људи морају да улазе у један мали отвор, практично скоро током сваке смене. Машина као машина не прави

Још увек није злато

Док су копали у атару села Зеоке недавно је, само захваљујући доброј процени и брзој реакцији багеристе „глодара 3“, на време уочена огромна метална коцка, по свој прилици резервоар за воду, укопан дубоко у земљу. До њених пуних димензија дошло се тек након што је у самом блоку најпре опкојена, а потом тешком муком извучена булдожерима. Да ствар буде интересантнија, за овај багер и систем се пре неколико година широм вреочког атара пронео глас да је ископао ћуп са златом. Била је то само шала али, ето, ископа „тројка“ нешто осим земље. Можда је злато стварно следеће на реду.

„Глодар 3“ недавно је наишао на масивни стари резервоар за воду

нам проблем, па ћемо када средимо систем бити у одличној позицији за остваривање планиране производње. Посебно зато што смо сада дошли до доброг материјала, пошто су бунари предодводњавања и одводњавања добро урадили свој посао. Блок је сада доста исушен и пред нама је материјал за откопавање повољних карактеристика – наглашава Петровић.

Предраг Неофитовић, машински инжењер на систему, каже да је реч о изузетно обимном ремонту, са пословима који су далеко од стандардних, као што је уградња новог радног точка и полумесеца на радном точку.

– Заменили смо и редуктор копања, као и носећу ужад багера. То су послови од виталне важности, остало потпада под редовно – транспорти, левак, траке, ролне. И куглбан смо задизали и исконтролисали. У старту смо одлучили да „растуримо“ што више, да бисмо стигли за 35 дана да завршимо радове које смо планирали – говори Неофитовић.

У очекивању да пристигне нови радни точак разговарали смо и са Бојаном Анђићем, руководиоцем радова из „Метала“, који је већ подугачком списку послова који су пред њима додао и скидање вертикалне котураче.

– Можда јесте реч о ситном делу, али се он налази на висини од 20 метара, што отежава приступ. Посла има много, а остварено је и двадесетак одсто више од онога што је написано у планираним ремонтним листама, зато што се потреба за неким интервенцијама уочи тек кад се машине отворе – каже Анђић.

Владан Јовановић, електропословођа Првог А БТО система, истиче да је планирано да се током ремонта селективно замени застарела опрема која је најугроженија. То се првенствено односи на каблове, проводнике, прекидаче, склопке и контактере.

– Мењамо каблове команде и снаге за поједине погоне. Један од већих проблема нам се појављивао у кабловској каци, па се сада бавимо том проблематиком. Радимо репарацију лежајева електромотора који се иначе највише и користе, од кружног кретања, транспорта за дизање стреле, истоварне траке. Поменуо бих још и сервис трансформатора снаге, који представља жилу куцавицу багера, као и сервис синоптичке табле која је веома важна за рад – рекао је Јовановић и додао да се сличне интервенције раде и на одлагачу.

Током ремонта багеристи су незаобилазни саговорници, па смо приликом наше посете упознали и Живорада Павловића, који је на „глодару 3“ четири године.

– Багер је 1968. годиште и такав какав је дошао – ради и данас. Рукује се палицама, нема компјутера, ништа од модерније технологије. За багеристе је добар, али је потребно више одржавања са машинске стране – кратак је Павловић, уз напомену да су се током претходног периода углавном бавили тиме да функционисање машине прилагоде лошем материјалу на коме је радила.

Д. Весковић

Милена Дејановић

Рада Бељић Радојичић

Стамене жене у коповским шињелима

Деценијама посвећено раде у непосредној производњи најпродуктивнијег „Колубариног“ угљенокопа, цењене и поштоване међу колегама

Замислите само на шта смо личили кад смо се сви сручили у блато док смо гурали тај газ који се заглавио! Ма очи ти се не виде од блата, не разазнајемо се. Каљави од главе до пете, а већ смо довољно били

прашњави, уморни од ношења тоне опреме, исцрпљени од прескакања трака... Али ето, ми и те тешке тренутке памтимо више као комичне – отпочиње своју коповску причу насмејана и посве шармантна Милена Дејановић из Лазаревца, геомертар Геодетске службе „Тамнава-Западног поља“.

■ Милена зна сваки милиметар копа

После 37 година на „Тамнави“ Милена може из прве руке да нам посведочи о томе како је радити у директној рударској производњи, равноправно са мушкарцима, и носити се и са некада суровим условима – ужареним тропским данима, поларно хладним јутрима, мећавама, блатом и уз много коповске прашине.

– Није лако бити геомертар у руднику, а још теже је бити жена са тим занимањем. Коп сигурно није гостољубиво место, поготово кад је најгоре – кад упече сунце или кад лије као из кабла. А кад се сиђе „у рупу“, нема изласка док се посао не заврши. Шта нам све кожа трпи, први поцрнимо, али и боре добијемо. Да се не лажемо, коп не може да се воли, али сви смо се ми навикли на свој посао, па га веома поштујемо – истиче Милена.

А посао геомертара је веома одговоран – прате сва дешавања на системима, свако померање трачних транспортера, дају нивелете за плацеве, рачунају запремину ископаних маса, раде потребне обрачунае два пута месечно, експропријацију,

послове у грађевинској струци, примењују разна геодетска мерења у машинству и слично. Од недавно поседују и дрон који користе за свој коп, али и на коповима Поље „Г“ и „Радљево“. Посао им отежава чињеница да немају сопствени превоз, него се комбинују са другим службама, па је често ту много чекања или пак ношења опреме на рукама свуда где се на точковима не може стићи.

– Колико километара пређем у току дана по копу не знам ни сама. Само једна трака је три километра дуга. Наравно, не иде се увек пешке, али кад превоз не може да прође, нема друге опције. И све време носећи опрему. Јер ми смо по томе јединствени у копу, нико није натоварен као ми:

радно одело, заштитна опрема, шлем и цокуле, носимо статив, инструменте, коље, секире, значке...Треба напора само ући у висока возила масовног превоза и изаћи из њих, а камоли газити по копу – појашњава Милена додајући да пристижу млађе колеге које преузимају посао, па више није изложена теренском раду као пре.

А некада, кад је одмах по завршеној средњој школи закорачила у овај свет, све јој је то изгледало занимљиво. Памти много учења на терену, али и дивних колега који су је одлично прихватили. После скоро четири деценије посвећеног рада Милена је оставила трага у својој служби, а њен позив није много утицао на функционисање породичног живота. Како памти, било је тешких момената док су деца била мала, а она много уморна после радног дана. Сада себи посвећује више времена и своје батерије пуни путовањима. Тромесечна унукица Дуња јој посебно улепшава живот, па сада још више прижељкује пензионерске дане.

■ Кад Рада заведе ред

За Раду Бељић Радојичић са Уба рекли су нам да је „средила крш“ и сад све држи под контролом. Као машински инжењер оперативе и одговорно лице за управљање отпадом на западнотамнавском угљенокопу, ова дама има пуне руке посла.

Само формирање система управљања отпадом је био комплексан посао, али примењујући принцип темељне генералке у кући, јер свака жена зна да се нагомилани „хаос“ једном мора средити, Рада се годинама борила и изборила да успостави ред.

– Водим евиденцију и радим извештаје за све врсте отпада које се генеришу на копу „Тамнава-Западно поље“, сарађујући са Службом за управљање и отпадом и опасним материјама у Сектору за заштиту животне средине – кратко и јасно нам Рада одговара на питање зашто је њен посао посебан и битан.

– У нашој средини где је приоритет производња угља, отпад се тешко препознаје као ресурс јер генерално немамо довољно развијену свест о томе. Међутим, последњих 14 година

Ана Живановић

се бавим отпадом, и веома сам поносна на ово што смо успели. Можемо да служимо као пример и осталим погонима – истиче Рада која на овом копу почела да ради пре 27 година, одмах после завршених студија.

Захваљујући очевом спартанском начину васпитања, вредној, прилагодљивој и упорној Ради није било тешко да опстане у претежно мушком колективу и да равноправно с колегама ради свој посао најбоље што уме. Међутим, на почетку јој није било нимало лако, јер требало је на прави начин прићи радницима. Кроз разговор са њима спроводила је едукацију.

– Најтеже је било устројити и навићи људе да препознају, прикупљају и класирају отпад по копу и радионицама. Било је много отпора на почетку. Код нас је најзаступљенији неопасан отпад, гвожђе и челик, највеће количине таквог отпада стварамо. Интересантан је податак да смо само прошле године продали око 1.000 тона тог отпада – објашњава Рада додајући да се контролисањем отпада чисти и ослобађа простор који им је стално потребан.

Наша саговорница посебно је поносна што су сада потпуно овладали и управљањем отпадним уљима као врстом опасног отпада. У погону је направљено и складиште које

задовољава све законске оквире за одлагање отпадног уља чије се велике количине стварају након инвестиционих оправки. Засад не постоје рачунопологачи за магацине и складишта, па их све Рада обилази и контролише.

Како каже, после скоро три деценије рада, навикла се на све услове рада. Најбитније је бити посвећен послу и истрајати, а без разумевања колега и подршке руководства који су препознали њен ентузијазам не би све ово постигла. А идеја Рада има још – успостављање службе која би била опремљена адекватном механизацијом и радном снагом омогућило би да се овај посао ради у правом обиму.

■ Пумпе и бунари једне Ане

На црпној станици Радљево, која се налази уз само проточно језеро Кладница, Ана Живановић из Шопића ради последњих осам година као руковалац пумпи у оквиру Службе за одводњавање. Електромеханичар по струци, након завршене средње школе, Ана је најпре десет година радила као евидентичарка. Међутим, како сама истиче, више се пронашла у овом изазовнијем, мада и доста захтевнијем послу пумпара него у канцеларији. Контролисање пет пумпи у црпној станици, две пумпе у водосабирнику и девет бунара

на кровини копа основни су Анин задатак.

– Тренутно ниво воде није висок, нема падавина, па нема ни брига. Дежурам овде, на црпној станици, где контролишем пумпе које црпе воду из копа у језеро, а оптимални ниво језера одржавам тако што се пумпа вода шаље у реку Колубару. Овај посао је динамичан и зато га највише и волим. Буде некад физички напорно, јер доста се хода и проводи се време напољу, и по врућинама и по хладноћи, али навикла сам на све – наводи Ана која уторком и петком обилази и прати и девет бунара отпадних вода на кровини копа.

Запамтити и упознати сву опрему, разликовати различите врсте пумпи, знати сваког тренутка њихово бројно стање, познавати разноврсна црева и њихове мере – то је био највећи изазов за Ану, али откад је то савладала каже да јој посао не задаје никакав стрес. Много јој значи што има одличне колеге и колегинице, па сарађују и испомажу се између себе. Штавише, њихове вредне руке направиле су око црпне станице праву малу зелену оазу са воћкама, цвећем, клупицама за одмор, а близина језера и његовог богатог биљног и животињског света чини да се лако заборави да је рудник ту негде иза ћошка.

М. Павловић

Нова хидрантска мрежа у Објекту 4

Монтажа цевоводне хидрантске мреже на постројењу високог ризика од пожара омогућила је ватрогасним јединицама лакши рад и додатно подигла безбедност запослених и опреме

У Објекту 4 Постојења за припрему угља на „Тамнава-Источном пољу“ крајем фебруара завршени су десетодневни послови на изградњи мокро-суве хидрантске мреже. Овим је безбедност постројења, које се налази у првој категорији заштите од пожара и које је један од приоритета Ватрогасне јединице „Тамнава“, подигнута на значајно виши ниво.

У оквиру Дробилане ради 15 објеката првог степена угрожености од пожара. Према речима Ненада Марковића, референта за заштиту од пожара, с обзиром на круцијални значај који ово постројење има за функционисање енергетског система земље, свака иновација и олакшање ватрогасној јединици значајни су јер подижу поузданост рада и безбедност запослених и опреме.

– Имамо одличну сарадњу са руководством Дробилане које је увек заинтересовано да саслуша и заједно са нама ради на идејама и предлозима који доприносе подизању нивоа безбедности. Тако смо на траци Т-17, која је зими небрањена због испуштања воде из хидрантске мреже, поставили мобилне ватрогасне апарате, иако то није било предвиђено првобитним плановима. Са обе стране траке Т-28 у новом делу постројења поставили смо 40 противпожарних апарата, како би запослени могли да реагују приликом почетног пожара, док ватрогасна јединица не стигне. Сви запослени обучени су да користе апарате и у обавези су да се брину о противпожарној

опреми, а постављени апарати ушли су у систем редовног одржавања – објаснио је Марковић и додао да већ годину дана на Дробилани у свакој смени дежурају и по два ватрогасца „превентивца“, чији обиласци током смена смањују могућности да до пожара дође.

– Пројекат на основу кога смо урадили хидрантску мрежу обухвата и мрежу у још једном нашем високом објекту – Објекту 1, и њена реализација је планирана за текућу

На време

Радови на монтажи цевоводне хидрантске мреже поверени су фирми „Велдинг-тех“ из Ужица. Обрад Радовановић, представник извођача, објаснио је да је њихова делатност хидромашинска монтажа и да су све фазе овог посла завршили на време.

– Након монтаже опреме и цевовода обавили смо испитивања, прошли све процедуре и предали их на употребу наручиоцу уз техничку документацију – рекао је Радовановић.

годину. Оваква решења су пожељна и најисплативија на објектима овакве и сличне намене – рекла је Гордана Стојановић, технички руководилац Постројења за припрему угља и управљање квалитетом угља.

Контролом одржавања противпожарне опреме, противпожарних апарата и хидрантске мреже, као и запослених који су прва карика у противпожарној заштити у Дробилани, поред свог редовног посла инжењера у производњи, бави се Радољуб Перовић. Он истиче значај сарадње са Службом за заштиту од пожара и каже да се максимално труде да интензивирају активности које се односе на отпадно гвожђе, хидрантске ормане, закреност противпожарних путева.

Ватрогасац Зоран Митровић, који има завидне 23 године стажа, каже да посао није тежак, али да је ризичан јер су неизбежни сусрети са струјама високог и ниског напона. Дробилана је објект високог ризика због угљене прашине, посебно у летњим месецима. Постављена цевоводна хидрантска мрежа допринеће да посао обављају лакше, ефикасније и брже. Да би развукли ватрогасна црева до четвртог нивоа, до сада им је било потребно 10 до 12 минута, а реч је о старим објектима који немају спољне степенице, па је улазак у простор неизбежан.

– По позиву диспечера увек долазимо са три возила, не само у Дробилану већ и у коп. У последње време боље смо опремљени, имамо нови камион са тешком пеном за индустријске објекте, са водом и, иако смо

индустријски ватрогасци, уколико постоји потреба и добијемо дозволу, учествујемо и у гашењу пожара и на приватним објектима у околним селима као испомоћ ватрогасно-спасилачкој јединици – подсећа Митровић.

Претпрошле године када је пожар захватио три села у околини, ватрогасна станица је учествовала у гашењу са своја два возила и шест ватрогасаца. Један од њих био је Ранко Пантелић, возач у јединици, обучен и за ватрогасца. За својих 11 година рада стекао је велико искуство. Посао му је, тврди, занимљив, узбудљив и увек динамичан, али и ризичан ако понашање није професионално и по прописима. Када нема угрожених људи и штете на објектима сви су срећни, речи су младог ватрогасца.

М. Димитријевић

■ Јачање превентивних мера

Апел на све да се држе прописа

Заштита простора угрожених немаром грађана окупира капацитете ватрогасних јединица „Колубаре“, којима је приоритет брига о директној производњи

Према званичним подацима, само током прве две недеље фебруара у Србији је било седам пута више пожара него у истом периоду прошле године. Евидентирана су чак 1.492 пожара на отвореном простору, док је прошле године у истом периоду евидентирано 226 оваквих пожара. У том месецу на коповима РБ „Колубара“ ватрогасне јединице „Рудовци“ и „Тамнава“ интервенисале су чак 54 пута. Од тога 26 одсто су биле интервенције на отвореним површинама.

У складу са овим околностима, Сектор за ванредне ситуације МУП-а Србије издао је препоруку за хитно предузимање превентивних мера за заштиту од пожара на отвореном простору.

– Посебну пажњу скрећем на пожаре који се дешавају на ободима копова, нарочито код насеља Волујак, где грађани непрописно одлажу смеће, и на неколико места према Јунковцу и где се проценат интервенција озбиљно повећао – рекао нам је Саша Пауновић, руководилац Службе ЗОП-а на „Површинским коповима“ и појаснио да се овакве ситуације углавном дешавају у летњем периоду, али да је фебруар био изненађујуће топао са натпросечним температурама за ово доба године. Како наводи наш саговорник, обавештени су

председници месних заједница у околини копова и подељени флајери који ће бити постављени на видним местима.

Иако је приоритет ове службе заштита у самом процесу производње на површинским коповима РБ „Колубара“, подједнако су им битни и ободи копова, јер се ту налазе каблови, трафостанице и далеководи.

– Крајем фебруара имали смо пожар близу насеља Волујак, горела је ливада и ватра се због ветра проширила на површину од седам хектара. Ободи копова су веома неприступачни и приступ ватрогасних јединица је отежан. А сви пожари на отвореним површинама које смо имали у фебруару били су на самим ободима и око трафостаница и далековода – објашњава Пауновић.

Наш саговорник подсећа да сам Закон о заштити од пожара указује да је забрањено спаљивање остатака стрних усева, смећа на отвореном простору, као и спаљивање биљних остатака и да су казне за ове прекршаје високе. Сменски инжењери и референти за заштиту од пожара, као и вође смена у јединицама, редовно обилазе обод копова и дају препоруке за спровођење мера. Ту су и запослени из обезбеђења „Колубара–Услуга“ који су стално у обиласку терена и јављају када уоче било какав потенцијални ризик.

– Наглашавам да је нама приоритет сам процес производње и да нам овакви, непажњом изазвани, инциденти одузимају много снаге и одвлаче пажњу. Ангажовање великог броја људи и возила у том делу директно утиче на мобилност ватрогасних јединица у приоритетном послу – објашњава наш саговорник.

У овом делу колубарских копова постоје три пункта ватрогасних јединица – један на Волујку који штити одлагаче (где је и највећи број интервенција), пункт у Медошевцу који

штити производне траке и један у новом објекту Логона „Помоћна механизација“. Пунктови постоје и у западном делу, а један од новијих се налази на Дробилани. Очекује се и отварање нове ватрогасне станице на површинском копу „Радљево“.

– С обзиром на то да РБ „Колубара“ спада у прву категорију угрожениости од пожара, наш рад подлеже одређеној законској регулативи. Придржавамо се начела солидарности, одговорности и сарадње из Закона о заштити од пожара. Осим надзора над рударским системима, често смо ангажовани и на заштити цивилних објеката, као испомоћ ватрогасно-спасилачким јединицама из Лазаревца, Уба и Лајковца – завршава Пауновић.

Т. Крупниковић

■ Наталија Марковић

■ Викторија Кирхнер Глишић

Треба снаге да се у

Иако сматрају да нису у потпуности равноправне са мушкарцима у погледу могућности за запошљавање и напредовање у својој струци, саговорнице се слажу да имају поштовање својих колега

Инвестиције, на место инжењера за планирање производног капацитета, а већ две и по године сам руководилац Рударске службе. Сменски рад је физички веома захтеван, а посебно је то био у периоду када су ми деца била мала. С друге стране, посао је веома интересантан и динамичан, не мањка адреналина, иако је истина и да се временом уђе у рутину – каже Наталија чији је задатак праћење рударских пројеката: од планирања инвестиција, покретања набавки, праћења израде документације, и на крају уговарања и реализације пројеката, односно извођења радова.

Како наглашава, Наталија воли да ради са мушкарцима.

– Ватрено крштење ми је био сменски рад, где сте сами са четрдесетак мушкараца у смени, евентуално ако је жена диспечер, али смо нашли заједнички језик без проблема – каже Наталија.

Занимљиво је да су и сада, у служби чији је руководилац, сви остали рударски инжењери мушкарци.

– У рударско-инжењерској причи жене су углавном скрајнуте. Мушкарци у овој струци су приоритет и за запошљавање, и за напредовање, а и за неке одговорније функције. Јер посао је генерално тежак, поготово у производњи. Само ко стварно има снаге да се бори са тим, може да се хвата укоштац – закључила је Наталија и додала да је кроз посао упознала много добрих и интересантних људи оба пола и стекла пријатељства за цео живот.

■ Рударство у крви

Када смо у Медошевцу питали да нам препоруче жену рударског инжењера која ради на терену, са више страна упутили су

нас на Викторију Кирхнер Глишић, рударског инжењера оперативе Поља „Е“.

Она нас је дочекала у светлој канцеларији која одише пријатном атмосфером, у којој ради са три колегинице. Открила нам је да је рођена у Бору, где је и започела студије на смеру Подземна експлоатација на Рударском факултету, након чега је прешла на Општи смер Рударско-металуршког факултета у Косовској Митровици где је дипломирала. Њени су пореклом Аустријанци, из Лихтенштајна, а у Бор су дошли после Другог светског рата. Баве се рударством годинама и она је наставила породичну традицију – деде и са очеве и са мајчине стране били су у рударској струци.

– На почетку сам хтела нешто сасвим друго, чак сам и уписала Примењену уметност – злато, са жељом да се бавим дизајном накита. То је било 1993. године и због лоших околности у држави нисам имала новца да платим школовање, па сам морала да одустанем. Игром прилика завршила сам у рударству и нисам се покајала јер оно што знам и волим да радим а тиче се уметности и креативности могу да радим и ван посла. И даље сликам, то ми је хоби, држим деци часове језика, али примаран посао ми је рударство – појашњава Викторија, која оставља утисак веома скромне особе.

Током више од две деценије свог рада у „Колубари“, наша саговорница је била на Јужном крилу и „глодару 7“, на угљеном систему. Сада ради на месту рударског инжењера у оперативи, бави се дистрибуцијом камена и надзор је на откривци. На терен излази према захтевима, а велики део њеног свакодневног посла чине и административни послови и сарадња са Службом комерцијале.

Желећи да поводом 8. марта поразговарамо са женама рударским инжењерима којих у „Колубари“ има шездесетак, обишли смо различите делове предузећа – управне објекте и погоне, и открили велику разноликост послова којима се баве. Без обзира на „мушку“ природу занимања за које су се определиле, сазнали смо да их у послу највише повезују женама можда више својствене особине – одговорност, темељност и креативност.

■ Жене које је тешко поколебати

Обилазак смо започели у Сектору за инвестиције „Површинских копова“, где нас је дочекала харизматична Наталија Марковић, руководилац Рударске службе, по занимању рударски инжењер за припрему минералних сировина. Уз осмех нам је описала свој пут до руководећег места на коме је сада, а који је био дуг две деценије.

– Прво радно место било ми је на Дробилани, 2003. године, на позицији инжењера у производњи, а након тога и шефа смене. Касније сам прешла у

■ Гордана Стојановић

■ Бранка Малетић

УХВАТИШ УКОШТАЦ

– Посао је занимљив, сваки дан се нешто друго дешава. Рад на терену је ипак рад под посебним условима, изгубиш чизме, остану у блату. Увек имам проблем да нађем чизме у свом броју, па сада носим чокуле. На терен сам ишла чак и док сам била трудна, осећала сам се добро и, радила сам до деветог месеца. Ипак, сада када су ми деца самостална, све је много лакше – каже Викторија, која је, као и наша претходна саговорница Наталија, мајка троје деце и додаје да са колегама није никада имала проблема и да се међусобно третирају са поштовањем.

■ Колегијалност и другарски однос

Трагајући даље за рударским инжењеркама које раде у директној производњи, упутили смо се у Дробилану у Каленићу, која заузима посебно место у производном ланцу на тамнавским коповима. На руководиоцу је тежак задатак који четрнаесту годину заредом обавља Гордана Стојановић, прва жена на овој функцији откако постројење постоји.

За скоро три деценије радног стажа, она је прошла многа радна места: била је рударски инжењер у оперативи, инжењер у производњи, а десет година је била шеф припреме угља, пре него што је постала управник (према новој систематизацији – технички руководилац) овог постројења 2010. године. Како истиче наша саговорница, са променом радних места у оквиру Дробилане добијала је све већа задужења и одговорности, а не само коефицијенте, који нису увек били вредни добијених обавеза.

– Производња се одвија 24 часа дневно и запослени обављају активности по устаљеним процедурама и упутствима, не чекајући нас да им, после јутарњих састанака

који сваког јутра почињу у 6:50, кажемо шта ће да раде. Улога руководиоца је да испрати њихове послове, побрине се да се све одвија како треба, превентивно делује да би биле спречене евентуалне хаварије и да одређује крупније послове који нису баш свакодневни, али морају да се обаве. Некада долазим у ситуацију да ми је осмочасовно радно време мало. Буде потешкоћа, проблема, али они су ту да се превазилазе, уз добру сарадњу са колегама као тимом и уз помоћ пријатеља повремено, као што сам и ја тај пријатељ који може помоћи другима. Ако имамо воље, наде и добар циљ, увек ћемо успети – каже Гордана, у чији опис посла спада и старање о годишњим ремонтима, пословима планирања годишњих потреба и услуга које изводе екстерне куће, изради тендерске документације, праћењу јавних набавки, реализацији уговора.

Своје стручне способности доказивала је деценијама рада који су иза ње, што јој је и „отворило врата“ за напредовање.

– У тим првим данима у Дробилани наилазила сам на колеге пред пензијом којима је било необично то што једна млада жена од њих нешто „захтева“. Али то је кратко трајало, како сам упознала погон и људе, међусобно поверење се успостављало. Нема ниједног разлога да не будемо коректни једни према другима, а морам се похвалити да смо и више од тога – сваке године након инвестиционе оправке обавезно одемо на заједнички ручак, да прослаavimo. Са смехом се присетимо свих затегнутих ситуација до којих нормално дође док се тражи право решење за проблем – прича Гордана и додаје да је разлика између рада мушког и женског инжењера са којима сарађује у нијансама, да је женска рука мало префињенија.

Гордана нас је упутила на своју колегиницу, рударску инжењерку која ради као шеф смене у производњи – Бранку Малетић. Њен посао се састоји од координације са шефом смене на копу, са координатором за квалитет угља и организације послова на самој Дробилани – ту првенствено спада брига о уређајима и машинама, као и одржавање чистоће постројења. У смени ради већ 18 година.

– Никада за све ове године нисам осетила неку нетрпељивост зато што сам жена, ни од старијих колега, ни од колега своје генерације. Природа посла је таква да из ње следи већа заступљеност мушкараца свуда, па и на руководећим позицијама. Мислим да данас у производњи на овом делу копа раде само три жене рударска инжењера. Услови су сурови, ако је киша мокри сте, ако је снег хладно вам је, ако је врућина немате где да се сакријете, и то што је подела посла таква да смо ми мање изложене је израз колегијалности, а не дискриминације. Са колегама имам лепу сарадњу и другарски однос, изградили смо здрав радни колектив, који нам је као проширена породица – каже Бранка, чију женственост и љупкост, ако је дозвољено да приметимо, нимало није нарушила угљена прашина.

А. Тошић

Помак

Долазак жена на позиције које су некада традиционално перципиране као мушке, процес је који се лаганим темпом одвија већ деценијама уназад. Процентуално највећи број жена ради на административним пословима, али охрабрује податак да је све више жена електро и машинске, рударске и архитектонске струке.

Дефинисани циљеви за ову годину

Ради се и на усаглашавању комплетне документације ИМС-а са променом правне форме ЈП ЕПС-а у ЕПС АД

Сектор за интегрисани менаџмент система почетком марта поднео је извештај о реализацији циљева из претходне године у оквиру кога су, из угла усвојених стандарда из области управљања и квалитета, разматрани планови производње, ремонти и инвестиције реализовани током претходне године. Том приликом менаџменту Огранка РБ „Колубара“ презентовани су и извештаји о интерним и екстерним проверама, а изложен је и предлог циљева за 2024. годину.

Према речима Николе Гркајца, руководиоца Службе за документовање и примену ИМС-а, дефинисани циљеви односе се на области заштите животне средине, безбедности и здравља на раду и управљања енергијом и усклађени су са усвојеним планом пословања Огранка РБ „Колубара“ за годину која је пред нама. Планови су делом засновани на активностима које су започете у претходном периоду, а делом су нове.

– Електроенергетским билансом Републике Србије утврђено је да је

производња и угља и откривке у претходној години била око 90 одсто у односу на планове. Стабилна производња угља и жаловине, као и редовно снабдевање потрошача угљем, првенствено термоелектрана, јесте приоритет и главни циљ у пословању РБ „Колубара“, на основу кога је и Сектор за ИМС формирао своје циљеве за наредни период – истакао је Гркајца.

Као што је познато, остварење развојно-инвестиционих програма, као и реализација плана експропријације у „Колубари“ током године обухватиће пројекат набавке БТО система за „Радљево“ и два БТО система за Поље „Е“, као и пројекат регулације реке Пештан.

– Уз праћење ових капиталних програма, као и до сада бавићемо се подизањем нивоа заштите од пожара, организовањем прегледа запослених, као и групних и појединачних обука – појаснио је наш саговорник.

Усвојени су и циљеви за израду пројекта за пречишћавање отпадних вода из погона

Топлана, као и активности на пројекту за добијање грађевинске дозволе и извођење радова на изградњи постројења за производњу електричне енергије у оквиру РЈ „Топлана“ у Вреоцима. У плану је и дефинисање свих потенцијалних површина за постављање соларних панела, као и израда пројекта трајног збрињавања пепела.

Тренутно се ради на усаглашавању комплетне документације ИМС-а са променом правне форме ЈП ЕПС-а у ЕПС АД. У плану је да се изради ново издање Пословника ИМС-а, јер се чекало усвајање Пословника на нивоу Управе ЕПС-а.

– То је као лична карта РБ „Колубара“ којом је обухваћен историјат, начин функционисања и веза комплетне документације ИМС-а и корпоративних докумената Управе ЕПС АД. То радимо и због промене правне форме и због неких корпоративних процедура које су усвојене након пројекта усаглашавања. Све је сумирано на једном месту и лако је упознати се са радом нашег огранка – каже Гркајца.

Планирано је да се у јуну обави интерна провера система управљања квалитетом (ISO 9001:2015), заштитом животне средине (ISO 14001:2015), безбедности и здравља на раду (ISO 45001:2018) и управљања енергијом (ISO 50001:2018). Интерне провере се раде како би се што спремније дочекала екстерна провера поменутих система управљања, а која ће бити обављена у септембру.

Т. Крупниковић

Ресертификација

Сектор за ИМС другу надзорну проверу спровео је у септембру прошле године и задржана су сва четири сертификата. У току је припрема конкурсне документације за набавку услуге ресертификације система, када се потписује и уговор за два пратећа надзора за период од 2024. до 2026. године.

Уградња пумпе већег капацитета у Топлани прошле и дела новог магистралног топловода ове године, омогућили проширење топлификационе мреже

Већи проток и поузданије грејање

Запослени у „Топлификацији“ недавно су завршили радове на изградњи новог магистралног топловода од шахте „нула“ до нове хале „Метала“ на Очазима, што је отворило могућност да одређени број нових корисника са територије општине Лазаревац буде прикључен на топлификациони систем. Ипак, то не би било могуће да на време нису изведена потребна прилагођавања система у Топлани у оквиру ОЦ „Прерада“.

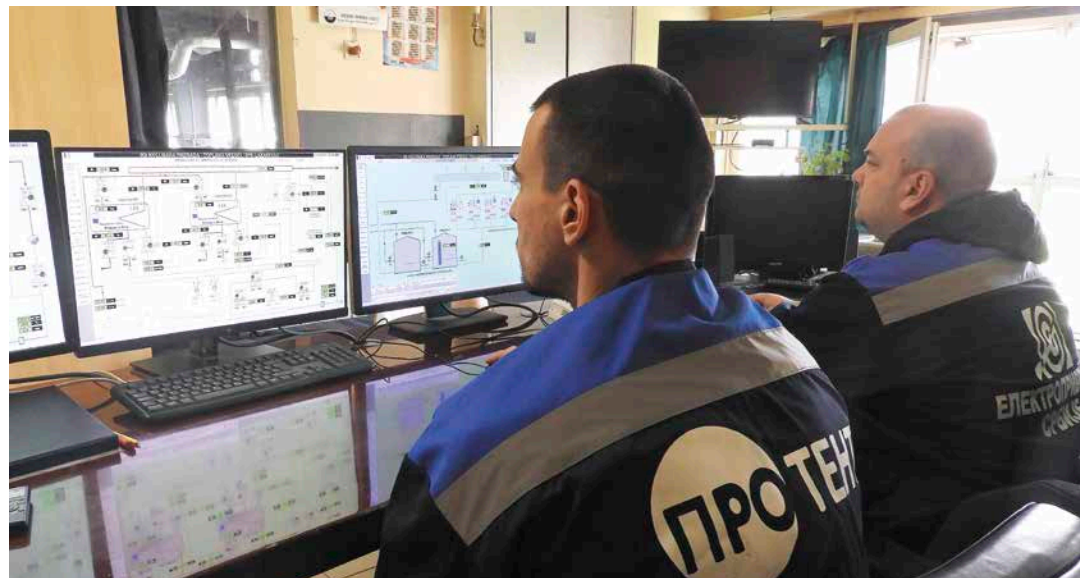
– Прошле године смо уграднили нову циркулациону пумпу већег капацитета, што нам је омогућило да ове зиме проток топле воде повећамо на око 1.300 кубних метара на сат. То је поправило квалитет грејања током сезоне – подсетио је Владан Обрадовић, управник Топлане, и додао да постоји могућност да се проток додатно повећа.

■ Будно прате систем

Иако је грејна сезона још у току, јасно је да је ова зима прошла без екстремних температура, као и застоја у систему. За то су, између осталих, заслужни и запослени у топлотно-предајној станици, који су деценијама уиграли тим са великим искуством.

Екипу смене Ц затекли смо у просторији из које се управља производњом и испоруком како концентрисано прати и подешава командне уређаје шаљући топлотну енергију из Топлане према Топлификацији.

– Прво се прегрејана пара која се производи у котловима редукује у сувозасићену пару задатих параметара. Затим се она пароводима уводи у

размењиваче топлоте, који су један од виталних делова топлотно-предајне станице. У њима се одвија предаја топлоте са паре на воду, а затим се загрејана вода топловодом шаље у Лазаревац до шахте „нула“ одакле се дистрибуира до подстанца по граду. Као и до сада, за грејање града поштује се „клизни дијаграм“ за испоруку топлотне енергије према средњој дневној спољној температури и то је приоритетни посао нашег погона током неколико зимских месеци – објаснио нам је Предраг Маринковић, пословођа, који иза себе има 27 година стажа.

У овом делу погона ради око десет запослених, распоређених у четири смене. У току грејне сезоне за њих нема годишњих одмора или одсуства, јер је за обављање овог посла тешко наћи адекватну замену, посебно када се зна да у целом погону недостаје радне снаге.

– На први поглед све делује лако. Међутим, посао носи велику одговорност и захтева прецизност, зато што радимо са судовима под притиском и парним инсталацијама, у којима су радни притисци око 14 бари, а температуре око 200 степени Целзијуса. Овде и најмања грешка може да направи

велики проблем, тако да нема места за тренутке непажње и одсутности. Зато овај посао могу и морају да раде само обучени и стручни радници – рекао је Александар Потић, руковалац станице и додао да су уколико дође до евентуалних промена везаних за полазну температуру ка Лазаревцу или се деси неки поремећај у процесу рада дужни да истог момента обавесте колеге у Термокоманди Топлане и „Топлификацији“ са којима су у сталном контакту.

Његов млађи колега Миљан Пантовић, коме је ово друга грејна сезона на месту помоћника руковоаца станице, још увек учи посао.

– Поред тога што обављам задатке које добијам од руковоаца, моја обавеза је да непрестано обилазим погон и прегледам вентиле пумпи. Веома сам захвалан колегама који ми своје знање и искуство несегично преносе – рекао је Пантовић.

Слободан Јовановић, такође помоћник руковоаца, један је од оних који имају велико радно искуство. Током своје тридесетосмогодишње каријере радио је и у погонима Суве сепарације, одакле је овде прешао пре скоро десет година.

Говорећи о условима у којима раде, Јовановић каже да посао није физички напоран, али да непрестано праћење уређаја ствара константни притисак.

– Како је радни део погона одмах поред ове просторије, осећа се непрестана бука и вибрације, на шта се временом човек навикне – објашњава наш саговорник.

Ипак, сви се слажу у томе да су услови за рад далеко бољи од како је пре 12 година урађена реконструкција комплетног погона, када је уведена модерна технологија која је омогућила да се једним компјутерским кликом контролише цео систем топлотно-предајне станице.

Т. Симић

Добра сарадња

Кроз дистрибутивну мрежу дужине око 90 километара Топлана обезбеђује грејање за око 550.000 квадратних метара стамбеног и пословног простора. – Међузависност у раду и сарадња са ЈП „Топлификација“ је на високом нивоу, што је допринело томе да грађани добију адекватну услугу и грејну сезону без застоја – каже управник Топлане.

Са Рудника у рудник

Сменски рударски пословођа ЕШ-ева више од 20 година на путу од свог села до посла прелази око 130 километара

Народна изрека да без муке нема спознаје о вредностима живота у данашње време је често праћена скепсом, понекад и псовком. А ми смо имали ту привилегију да упознамо Бобана Младеновића званог Путник, који нас је не само подсетио на ту изреку већ и својом животном причом уверио да је уз јаку вољу све могуће.

Надимак Путник носи са разлогом, пошто већ 23 године путује из села Јарменовци подно планине Рудник на посао у Рударски басен „Колубара“. Како километража каже, то је у једном правцу 60 километара уколико иде преко Аранђеловца, или 70 преко магистрале, односно Љига.

– Често се дешавало да затворим круг – одем једним, а вратим се другим правцем, што дође око 130 километара. И тако више од две деценије. Колико је

Генерације рудара

Бобанов син Марко Младеновић је најмлађи руководилац јама у историји подземног рудника и флотације „Рудник“ на Руднику, у коме се откопава и прерађују руде олова, цинка и бакра.

– Подземни рудник је далеко комплекснији од површинског, због вентилације и одводњавања. Као четврта генерација рудара, уписао сам факултет са намером да радим у „Колубари“ због свих тих мегаломанских машина, али како су студије одмицале подземна експлоатација ми је постајала интересантнија, а и веће су биле шансе за посао. Нисам се никада покајао због такве одлуке – јасан је Марко.

то укупно, нисам рачунао, више пута сам вратио тахограф на почетну вредност – шали се наш Путник у топлем породичном дому окружен супругом и петоро деце.

■ Одем по мраку, вратим се по мраку

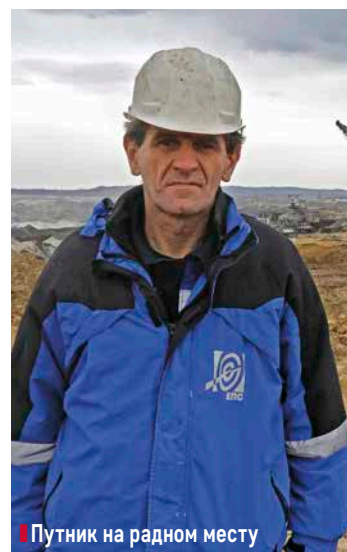
Бобан је трећа генерација рудара, рођен у Страгарима 1968. године. Како се у време када је уз помоћ ђачког кредита завршавао средњу школу у Лазаревцу, „Колубара Азбест“ у Страгарима гасила, 21. октобра 1987. у „Колубари“ добија прво радно место као руковалац станице на БТУ систему, потом тракисте на „глодару 1“. Након тога постаје предрадник припремних радова, па надзорник на „одлагачу 1“ и „глодару 10“. Од 2008. године на систему багера дреглајна постаје надзорник, па пословођа.

Породицу са супругом Снежаном заснива у Јарменовцима одакле се, након лоших животних околности, накратко селе у Рудовце да би се 2000. године вратили. Од тада

креће Бобаново путовање шумадијским путевима.

– Одем по мраку, вратим се по мраку. Нема превоза, стопираш, путовало се на разне начине, свиме што иде на четири точка. Једно време сам са колегом путовао колима до Аранђеловца докле је организован превоз радника „Колубаре“. Касније сам ишао са лекаром из Тополе који је возио хлеб за Лазаревац. Кад сам прва смена преспавам код њега и у три кренемо. Шта сам само корпи изнео и хлеба поделио, то само ја знам. Онда је он прекинуо одвоз хлеба – присећа се Бобан и са посебном захвалношћу помиње возаче новопазарског превозника „Лотус“ који су га чекали на Руднику до кога је долазио са другим пекаром који је возио хлеб за Младеновац. До дана данашњег са возачима те линије је у контакту и сјајним односима.

Сналазио се на разне начине, ноћивао код ћерке док је ишла у школу у Аранђеловцу, силазио пешке до и са Рудника. Друга смена му је посебно била

■ Путник на радном месту

проблематична јер је тада сменским превозом из Лазаревца ишао до Љига, па чачанским ноћним аутобусом до Рудника.

– Било је и страха, идеш пешке кроз шуму, сам на путу. Нагледао сам се свега – каже Младеновић.

Зима је посебна прича и за организовани, а камоли насумичан превоз. Често је био

■ Породица највеће богатство

принуђен да зове колеге да га мењају, па онда састављао две смене да врати надницу. Дешавало се да, када се од снега кући није могло, спава у канцеларији, и онда ујутру пут под ноге. Међутим, да и од тешког има горе показала је епидемија корона вируса. Нико да прими аутостопера, сви уплашени, па је Путник свакога дана пешачио 24 километра од и ка Аранђеловцу.

Наравно, јасно је да просечан кућни буџет не би могао да изнесе путовање колима свакога дана, а камоли онај са петоро деце. На страну што је стицајем околности Бобан положио тестове, а возњу не.

– Било ми је битније да ишкољујем децу. Радило се много приватно, дешавало се да не спавам по два дана. Са супругом одржавам једно имање, и уз то још једно сам. Прихватао сам све послове да бих имао за кућу,

децу, то ми је било најбитније. Када смо купили кућу 2008. године били смо у кредитима, узимало се преко платног списка, али нису били гладни, жедни и боси, имали су што им је требало – и мобилни телефон и све, и насмејани увек – прича Младеновић објашњавајући како један човек успе да са толико елана изнесе све што му живот на пут нанесе.

– Свих тих година имао сам вољу, ништа ми није било тешко, жена и деца су ме подржавали, поштовали, и у свакој ситуацији стали уз мене. Па ево и сада су ту да ме подрже. Сви су завршили школе. Најстарији, син Марко завршио је Рударски факултет, управо припрема докторат, ћерка Анђела завршила је Технички факултет у Чачку, има мастер менаџмента, Теодора је шеф ресторана, Александра трговац и од ње имам две унуче. Највећа подршка

ми је свакако супруга Снежана која ми је родила петоро дивне деце. Прошли смо пуно ствари, имања-немања и сада смо ту нас двоје са најмлађим сином, дванаестогодишњим Вуком – са пуно сете погледа своје право благо Бобан.

– Поносан сам на своју децу и на свој посао, здравља има, то је најважније. Ја сам са њима задовољан и презадовољан, увек сам их жељан и једва чекам када ће да ми дођу јер и овако сам много био одсутан због посла – са сузом нам се поверио Бобан док деца, сада људи, углас говоре да је од свих њих тата најмотивнији.

Наравно, Бобанове приче не би било без стуба куће, његове супруге Снежане.

– Само напред, и осмех... с времена на време. Све уз договор. Радили су и они, мали су били, али су ишли са нама, морали су да знају како је тешко

зарађивати. Свако је имао своје задужење у кући. Јер ја радим од десет па док не завршим посао. Некада и до седам, ако чекају мене да једу, остаће гладни – јасна је Снежана.

Бобану је остало две године до пензије, сада већ чешће позове такси до Аранђеловца. Посао који обавља услед разумења објеката просторством Поља „Е“ захтева доста пешачења.

– Некада ме одвезу до једног објекта, па до следећег пешке. И увек са вољом, знаш шта те чека кући када дођеш, шта је важно. И што је најбитније, проблем од куће не носиш на посао, као и обрнуто, пословни не доносиш кући. Због мира и атмосфере и на једном и другом месту – рекао нам је за крај разговора Бобан Младеновић Путник уз прошапутано да се у животу боји две ствари, жене и зубара.

Д. Весковић

■ Племенита акција групе ентузијаста

Срцем за болнице Србије

Захваљујући хуманитарној акцији „Свим срцем за болнице Србије“ коју су током претходних месеци заједно спровели грађани Салцбурга и Лазаревца, у Србију су стигла 64 медицинска кревета које је донирала једна аустријска болница.

Иницијатор идеје је Тамара Војиновић, Лазаревчанка, чија сестра Тања и њен супруг Габријел раде у болници „Barmherzige bruder“ у Салцбургу. Заједно су дошли на идеју да веома добро очуване медицинске кревете које је та установа мењала допреме здравственим установама у Србији, пре свега лазаревачкој Специјалној болници за интерне болести.

– Пут је био тежак, са мноштвом препрека. Нисмо имали превише времена, јер болница у Салцбургу није имала места за складиштење толико кревета, па нам је превоз био хитно потребан. Било је ту и суза, непроспаваних ноћи, али нас је јако мотивисао циљ – да помогнемо болницама у нашој земљи. Пошто је

реч о медицинској опреми, организација је била веома компликована, али одустајање није било опција – каже Тамара.

Велику помоћ у транспорту кревета пружила је шпедитерска кућа из Аустрије. Они су, уз транспорт, донирали и 500 евра као додатни допринос акцији.

– Да није било људи великог срца из фирме „Ортопедија Нови живот“, квалификованих за увоз медицинске опреме, као и из Агенције за лекове и медицинска средства,

Удружења „Чеп за хендикеп“, превозника из Аустрије и Србије, све ово би остало само на идеји – захвална је Тамара Војиновић свима који су ову акцију подржали.

Од првих 20 кревета који су стигли у нашу земљу, осам је донирано лазаревачкој Нефропатији, док су остали донирани Здравственом центру Ваљево и Удружењу „Чеп за хендикеп“. Касније су још 44 кревета пронашла пут до болница Моравичког округа.

Да би овај лепо подухват био заокружен, потребно је још покривати део трошкова царинења и набавити адекватне душеке, па су половином марта у Центру за културу тим поводом организовани донаторско вече и журка. Акција се наставља, а евентуални вишак новца биће преусмерен на помоћ породици Кокановић чији стан је недавно претрпео катастрофални пожар.

Т. Симић

Иницијатива МНОГО значи

– Захвални смо свима који су учествовали у акцији, пре свега на хуманости и идеји, али и на реализацији која није била једноставна. Ми смо се као установа организовали и дали скроман допринос прикупивши одређена новчана средства и надамо се да ће сличних иницијатива у нашем граду бити и убудуће – рекао је прим. др Миодраг Милић, директор Специјалне болнице за интерне болести Лазаревац.

Осветлимо мрак заједно

Микица Петронијевић, глумац и писац, запуштеном домаћинству својих предака у селу Венчани удахнуо је нови живот, са жељом да оплемени дане деци и одраслима са потешкоћама у развоју

Свици у мраку – хуманитарно удружење метафоричног имена формирано је са жељом да се у живописном шумадијском селу Венчани отвори Центар за дневни и вишедневни боравак деце и особа са аутизмом. Основао га је наш глумац, режисер и писац Микица Петронијевић, отац аутистичног сина Михаила.

Петронијевић, познат по својој монодрами „Тезга као живот“ или „Све је на продају“, одлучио је да на својој дедовини формира центар са летњим кампом у коме ће деца моћи да се друже, уче и бораве бесплатно. На идеју да сеоско домаћинство својих предака намени једном хуманом циљу дошао је током карантина у време короне, размишљајући како да свом двадесеттворогодишњем сину обезбеди садржајни живот.

Замисао је да на сеоском имању у природи оплемени живот деце и особа са аутизмом – боравком на чистом ваздуху, дружењем, шетњама, радним и терапијама са животињама, креативним радионицама. Камп је отворен од марта до октобра, а само у првој години рада кроз њега је прошло више од 600 деце. Претходне године овде је преноћило стотину деце и њихових родитеља. Веће групе долазе на дневне излете, организују се сликарске, вајарске радионице, позоришне представе, концерти који благотворно утичу на кориснике.

Да би јавности додатно скренуо пажњу на важност пружања помоћи и подршке особама са аутизмом и њиховим породицама, као и потребу њихове интеграције у друштвене и друге токове, глумац је прошле јесени пешице прешао

Подршка добродошла

Нажалост, статистика је ужасавajuћа, све је више деце са аутизмом и све се више намеће потреба системског налажења начина да им се помогне – каже Петронијевић и додаје да је свака подршка добродошла. Динарски рачун удружења је 265-3300310011575-11.

800 километара кроз три државе за 33 дана, на свом путу до Свете Горе. Раније, почетком марта прошле године, пешке је ишао у „Крсни ход за Свице у мраку“ дуг 600 километара до манастира Острог.

– Овог априла чека ме пут у Русију. Ићи ћу са циљем да прикупим средства за реконструкцију имања како би удружење могло да настави да функционише и да и даље децу дочекује раширених руку – каже Микица и додаје да је првобитни план био

да пешачи од Храма Светог Саве до Цркве Христа Спаситеља.

Ипак, компликована ситуација у том делу Европе довела је до тога да се определи за лет авионом до Москве, након чега ће пешке наставити преко Сергејево Лавре до Дивијева, са жељом да тамо стигне на Васкрс. На пут са њим ће кренути и Иван Младеновић из Шида, који такође прикупља новац у хуманитарне сврхе.

Удружење подржава велики број људи. Имају добру сарадњу са сличним удружењима из Београда, Аранђеловца и околине. Наручили су комунални контејнер и започели изградњу летњиковца који ће садржати кухињу, радионицу где ће деца моћи да спремају храну, вежбају моторику и савладају свакодневне вештине. Жеља им је да деца у кампу пре свега уживају, да сами одаберу активности у којима желе да учествују, без наметања, и из тог разлога акценат стављају на љубав, подршку и апсолутно прихватање. План им је да, уколико успеју да обезбеде буџет, ангажују дефектологе и неговатеље за стални рад са децом. До сада је њихов рад био углавном волонтерски.

Петронијевић додаје да је потребно још много оваквих места да би „свици“ могли да засветле. Када деца са аутизмом одрасту, почињу муке друге природе, јер су ретки они који се оспособе за посао и самосталан живот. Камп у Венчанима је једно од ретких места на којима је планирано становање уз подршку, како би се породици деце са аутизмом омогућио предах. Наиме, у плану је проширење смештајних капацитета имања како би се остварио пројекат „Предах родитељству“ намењен самохраним родитељима деце са посебним потребама, уз координацију стручног тима. Даљи развој овог центра ослоњен је искључиво на добру вољу људи који желе да се укључе у стварање ресурса, програма и догађаја који унапређују образовање и пружају радост и подршку малишанима и њиховим породицама.

А. Тошић

Светски дан аутизма

Светски дан аутизма, који је Генерална скупштина Уједињених нација установила пре 17 година, обележава се 2. априла. Уз подршку Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, удружења особа са инвалидитетом широм Србије током прве недеље априла организују бројне трибине, радионице, књижевне вечери, представе и изложбе слика, са жељом да скрену пажњу на потребе особа са потешкоћама у развоју и њихових породица.

Потрошачко доба и хиперпродукција отежавају креативни рад намењен деци јер у обиљу садржаја није увек лако поставити критеријуме, а део медија промовише неквалитет и популизам

Кроз уметност се рађа лепо

Почетком марта Пулс театар премијерно је извео позоришни комад „Пета страна света“, специфичну, интерактивну представу у режији Бојане Лазиф, намењену једногодишњацима, двогодишњацима и нешто старијој деци. Реч је о једној од малобројних представа у Србији које су прилагођене најранијем узрасту, а добре реакције након премијере и три репризе биле су повод да са представницама дела лазаревачких културних институција поразговарамо о културним садржајима који се нуде деци и значају неговања најмлађе публике.

Иако није профилисан, Пулс театар ради за децу и младе подједнако као и за одрасле и до сада је поставио скоро 40 дечјих позоришних представа, од којих се већина игра и данас. Као подршка школском програму, репертоар ће у наредном периоду бити обogaћен „Дневником Ане Франк“, Кафкиним „Преображајем“ и „Дивљим лабудовима“ по мотивима истоимене Андерсенове бајке.

– У позоришту се на лицу места прави разлика између добра и зла, ружног и лепог, слободе и неслободе. Када се завеса подигне и глумци појаве, на сцени се кроз уметност, пре свега, рађа нешто лепо. Не морате се бавити уметношћу, али ако сте присутни ту где она настаје и пратите је, сигурна сам да из позоришта одлазите као боља особа. Ако после извођења себи и другима поставите питања, представа је успела. Изгубили смо емпатију и зато мислим да су нам уметности

Пример добре праксе

Библиотека сарађује са „Дечјом културном географијом“, удружењем које мапире квалитетне културне садржаје. Заједнички рад највидљивији је преко Читалачког клуба и промовисања важних књига које не стижу да препоруче током редовног рада.

Преко сајта decimetar.rs удружење препоручује различите програме. Такође, организује их и у сопственој продукцији. Такав је пројекат „Шетам и причам: Траговима Колубарске битке“.

Приближавајући историју, децу упознају са Спомен-костурницом и другим локацијама које чувају сећање на велику победу српске војске у Првом светском рату.

потребније но икад, свима, а деци посебно – казала је Ивана Недељковић, глумица и директорка Пулс театра.

Дечје одељење Библиотеке „Димитрије Туцовић“, најстарије установе културе у Лазаревцу, има више од 20.000 књига, збирку стрипова, дечјих новина и аудио-визуелне грађе. Библиотекари организују изложбе, радионице, сусрете са писцима и друге програме који подстичу интересовање за читање. Одељење има читаоницу за тинејџере са рачунаром и бесплатним интернетом, као и просторију за најмлађе и њихове родитеље. Због радова на изолацији простор се тренутно не користи у пуном капацитету, али запослени очекују да од пролећа буде у оптималном стању.

– Једино сигурно што себи можете да пружите јесте добро образовање, а оно се стиче непрекидним читањем. Ако од најранијег узраста развијете читалачке навике, читаћете цео живот. Књига постаје потреба и начин да се реши нека дилема или ситуација. Прави наслов је велика помоћ сваком детету. Не баве се сва деца спортом, па су садржаји из културе драгоцени једном делу њих – објаснила је Милица Матијевић, сарадница за програме, додајући да су библиотеке чврсти темељи у овом нестабилном свету.

С изузетком школских распуста, у Модерној галерији Центра за културу Лазаревац недељно се организује неколико едукативно-креативних радионица намењених деци. Душан Рајишић, уредник

ликовног програма, води радионице рециклаже „Од одбаченог до корисног“, као и оне са корисницима Дневног боравка Лазаревац. Даринка Станојевић, кустоскиња, реализује „Кустоску причаоницу“, „Ликовне асоцијације“, „Сликолов“ и „Уметничку жврљалицу“. Повезујући их са текућим изложбама или са сталном поставком, идеја је да најмлађи усвоје појмове попут галерије, легата и уметничког дела. Циљ је и да се охрабре да, чак и када им се нешто не допада, без страха изнесу своје мишљење, као и да пронађу разлог (не)свиђања. Са средњошколцима раде озбиљније програме.

– Савремена уметност је тешка за разумевање и одраслима, а тек деци. Задатак професионалаца у култури је и да културу приближе онима којима је нејасна и који имају отпор према њој. Тако ће уметност живети, иначе се поставља питање да ли уопште постоји. Знање које имате треба још једном промислити и свести на дечји ниво без потцењивања. Када волите уметност и разумете је, није тешко са петогодишњацима говорити о слици Петра Лубарде – истакла је Даринка Станојевић, подвлачећи да уметност подстиче развој маште и интелигенције.

Наше саговорнице свој посао виде као леп и веома одговоран. Потрошачко доба и хиперпродукција им отежавају рад јер у обиљу садржаја није увек лако поставити критеријуме, а део медија промовише неквалитет и популизам.

М. Караџић

Из „Пете стране света“

/// Фото: Л. Мандић

У октобру 1955. године фудбалери „Колубаре“ отпутовали су на гостовање у Бању Ковиљачу у старом америчком џемсу, остало је историја

Дан де - Искрцавање у Подрињу

Шест хиљада америчких камиона украшених црвеним куглама у августу 1944. године преплавили су обале Нормандије. Ти мали теретњаци, окићени због лакшег распознавања на фронту, носивости 2,5 тоне, сваког дана превозили су 12,5 хиљада тона потребних залиха за брзо напредовање савезничких трупа. Камион су војници из милоште прозвали Џими.

За време Другог светског рата произведено је близу 600 хиљада ових готово неуништивих возила с три осовине и погоном на свих шест точкова, па су их Амери после ослобођења даривали многим државама у свету. Тако је и Титова Југа у послератну изградњу и свеколики просперитет и развој кренула на точковима џемса, како су га прекрстили домаћи партизани.

■ Сунђер терапија

Кроз шалу се причало да су чак и дивокозе с огромном завишћу гледале на та „чудна створења“ с уграђеним мотором, која су могла да се попну и тамо где би се оне од страха саплитале. Имао је мали џемс и неколико мана. Али, што би рекао наш народ, „Поклону се никада не гледа у зубе!“.

Трошио је цистерну горива на сто километара и често није могао да упали без посебне „медицинске“ помоћи. Због тога је сваки камионџија који је држао до себе и своје возачке репутације, а знајући за цаку, у углу гараже увек имао већ припремљен препарат за брзо оздрављење свог џемсића - канту пуну бензина у којој се налазио већ натопљен велики пуфнасти сунђер. Уколико би мотор из неког разлога зарубао, шофер би истог тренутка у грло карбуратора свог мезимца исцедио два-три литра свежег

бензинског сирупа. Ова необична терапија увек би доносила стопроцентни учинак. Након „испијања еликсира“ мотор би креснó кò шиблица!

Е сад, остаће заувек до краја неразјашњена тајна због чега се тог кишовитог недељног јутра 9. октобра 1955. године свемогуће камионче није појавило у заказано време испред лазаревачке радничке мензе у центру вароши, која је касније постала кафана „Шумадија“. ФК „Колубара“ је тог дана требало да одигра утакмицу у Бањи Ковиљачи, против домаћег „Гучева“. Непроверене гласине кажу да, по свој прилици, новопечени шофер није знао за трик са сунђером.

– Поцупкивали смо на кишици која је досадно ромињала. Од џемса ни трага, ни гласа. Већ смо изгубили сваку наду да ћемо стићи на почетак утакмице, јер је по макадаму и кривинама до Ковиљаче требало, брат брату, макар три сата поприлично неудобне вожње – присећа се Љубомир Дојчиновић Цига (89) легендарни халф и дугогодишњи капитен лазаревачког клуба.

■ Блокoвска равнотежа

Тих година фудбалери „Колубаре“ путовали су на гостовања у једном од два камиона који су били у власништву локалног трговинског предузећа „Полет“. У то време прилично компликованих међународних односа неутралност је била од виталног државног интереса. Свет је био подељен на

западни и источни блок, па је сходно тим приликама управа „Полета“ поред џемса задужила још један камион из ратних војних резерви. Зарад мира у кући био је то чешки теретњак пионир који се производио у Југославији. У рату је служио за превоз свега и свачега, од хлеба до кађуша.

– Сандуци оба камиона били су тако преуређени да приме петнаестак путника.

Легенда

Цига Дојчиновић, рођени Лазаревчанин, важи за једног од најбољих фудбалера „Колубаре“ од њеног постанка 1919. године. За овај клуб наступао је 13 сезона, од 1953. до 1966. године. Капитенску траку носио је пуних седам година. Играо је левог халфа у, по многим, најбољој халф-линији „Колубаре“ свих времена. Поред њега чинили су је још центархалф Штефан Дробњак и Љубомир Поповић који је играо на десној страни. Занимљиво је да су поред Љубомира у „Колубари“ играла још двојица од четворо браће Поповић. Један је Милован Ђез, а други, најпознатији међу њима, Иван Цоле Поповић. Додуше, он је веома кратко играо у „Колубари“, јер је већ с 19 година прешао у „Црвену звезду“. За најтрофејнији српски клуб одиграо је 102 утакмице и постигао 63 гола. Био је у тиму заједно с легендарним Драгославом Шекуларцем. Учествовао је у освајању три титуле првака и два Купа Југославије. Каријеру је завршио у „Вележу“ из Мостара.

Отписани

У Бањи Ковиљачи ФК „Колубара“ (на слици) је наступила у саставу: слева надесно стоје Љубомир Поповић Љубак, Јеврем Живковић Јеша, Миливоје Живојиновић Лантош, голман Момчило Анђелковић Мојулић, Томислав Ковачевић Кулов, Драган Марковић Шоле. Чуче слева надесно Милорад Божић Пајкула, Љубиша Поповић Поп, Милован Поповић Ђез, Љубомир Дојчиновић Цига и Милорад Живковић Бучања, који је постигао хет-трик. Два пута мрежу гостију је погодио Ђез, а једном се у листу срелаца уписао и Шоле.

Седело се на дрвеним клупама, а углавном се путовало без цираде која се развезивала само у случају да пада киша. Био је то нејнеудобнији луксуз на свету – кроз шалу прича Цига.

Пред пут у Ковиљачу све се уротило против фудбалера, од Свевишњег до карбуратора. Ипак, тачно у подне испред мензе појавио се џемс у облаци црног дима. Свима је било јасно да ће бити врашки тешко по кијамету стићи на почетак утакмице заказан за 15 сати, али су се ипак сложили да вреди покушати. Ако је џемс успео да се пробије поред оноликих Шваба на отвореним плажама Нормандије, ваљда неће бити проблем ни да се на време искрца у питомом Подрињу, тада већ темељно очишћеном од непријатеља и домаћих издајника.

■ Ој, шоферу, додај гас

Витлао је џемс по утабаном туцанику заносећи се на оштрим кривинама, док се из приколице прекривене сивомаслинастом маскирном цирадом све време орила песма. Певали су фудбалери „Колубаре“ док су одскакали с неудобних дрвених клупица. Да завајају страх и истовремено подигну морал кабинском особљу у настојањима да се у Бању стигне на време.

– Киша је плуштала као из кабла. После неког времена цирада је попустила под налетима ветра, па смо убрзо сви били мокри до голе коже. Тако покисли наставили смо да певамо. Да нам време брже прође, али и зато што су то била друга, срећнија, времена – некадашњи леви халф ФК „Колубара“ сетно наставља причу о овом несвакидашњем путовању.

Када је постало јасно да ће на време стићи да заузму стадион у Ковиљачи, лазаревачки герилци су обавили последње брзинске припреме пред искрцавање. Очас посла одбачене су цивилне одоре. Покисли, али орни за игру, фудбалери „Колубаре“ искочили су на игралиште право из камиона.

– Постојала је анегдота везана за тај необичан терен. Био је наводно толико нераван да голмани супарничких екипа у току утакмице нису могли да виде један другог. Кроз смех се причало да само у Ковиљачи суде четворица судија. Тројица редовних и један који стоји на центру игралишта да би најавио долазак лопте. Кад би она кренула с једне на другу половину игралишта, четврти судија би с центра узвикнуо колико га грло носи: „Иде лопта!“ – кроз смех Цига препричава штос о игралишту ФК „Гучева“.

У току утакмице киша је падала без престанка, па се играло практично по блату до гуше. Прво полувреме завршено је нерешено 2 : 2, мада су домаћини два пута водили. У другом, „Гучево“ је поново било у предности, али су колубарци у последњих пола сата кренули у одсудни јуриш и на крају успели да победе резултатом 6 : 3.

Цига Дојчиновић могао је да извести команду у Лазаревцу да је „акција оверлорд“ успешно окончана, без иједног испалењеног метка. Искрцавање у Подрињу обављено је без жртава, а Дан де завршен је у једној локалној биртији на излазу из Ковиљаче уз заслужену награду. Десет ђевапа с луком и флашицом благо газираних наранџасте кабезе.

Д. Ђорђевић

■ Успех младих математичара

Више од оцене пет

Ученици престижне Математичке гимназије из Београда, међу којима је Лазаревчанин Михаило Радовановић, први у свом узрасту на највећем светском тимском такмичењу из физике

Ученици Математичке гимназије из Београда поново бриљирају – овај пут на 18. по реду такмичењу „Физиклањи“ одржаном у Прагу

средином фебруара, на коме су освојили прво место у категорији трећих разреда. Реч је о највећем тимском такмичењу из физике на свету, а екипа, у којој је и наш суграђанин Михаило Радовановић, осим првог места у својој категорији заузела је и пето место у укупном пласману свих разреда средњих школа.

У надметању је учествовало око 1.200 ученика и 256 тимова првенствено из Чешке и Словачке, али и из Бразила, Вијетнама, Сингапура, Индије, Непала, Турске, Бугарске, Македоније, Румуније, Молдавије, Мађарске и многих других земаља.

У тиму Математичке гимназије „Бежична струја“, уз Михаила, били су Вук Димитријевић, Јанко Поповић, Огњен Јанковић и Вукашин Остојић.

■ Михаило (први сдесна) са колегама из тима

– Очекивали смо добар резултат, јер сматрамо да смо јако добар спој, али смо ипак били мало изненађени када смо чули да смо освојили прво место – каже Михаило и додаје да је за његове другаре и њега ово било посебно искуство јер су се, уместо као што је досада био случај, по први пут задаци решавали заједнички.

Михаилово име већ се чуло у нашем граду, још док је био

ученик ОШ „Војислав Вока Савић“, јер је освајао награде на државним такмичењима из математике и физике. Он је захваљујући својим резултатима са такмичења и добро урађеном пријемном испиту ушао у круг 20 најбољих математичара – у такозвано менторско одељење Математичке гимназије, а сада похађа трећи разред.

М. Пауновић

УНИКАТНИ СТИЛОВИ

Лазаревачка пикадо „репрезентација“

/// Фото: Н. Андрић

Иако важи за лаган спорт, пикадо тражи умеће одржавања континуитета без обзира на психолошке баријере и спољашње факторе

Друга сезона Пикадо клуба „ЛА пикадо“ на државном нивоу донела је то да је Игор Павловић својим првим учешћем на националном такмичењу сврстан у групу од 32 најбоља играча пикада у земљи. Чланови су, с обзиром на то да је клуб млад, јако задовољни резултатима, као и учинком у Првом колу Појединачног првенства Србије у steel пикаду, које је почетком марта у Падинској Скели окупило више од 200 играча.

Турнири у електронском пикаду у Лазаревцу се организују годинама. Пошто је број људи које дружења, такмичарски дух и динамика пикада окупља у једном тренутку значајно порастао, родила се идеја да се наступи пребаце у озбиљнију раван званичним изласком на државну сцену. Фебруара прошле године „ЛА пикадо“ су основали Владимир Радовановић, Александар Павловић, Марко Радовановић и Александар Тодоровић. Већина чланова клуба ради у Рударском басену „Колубара“.

– Људи мисле да је то лаган кафански спорт. Тек када се дубље уђе у игру, види се колико је тешко сваки пут груписати

стрелице на истом месту. Умеће је одржати континуитет поред свих психолошких баријера и спољашњих фактора. Противничка игра не треба да утиче, али ретко ко може да занемари тај моменат и фокусира се само на себе. Захтева се да у кључним тренуцима будете најконцентрисанији и најмиренији, што је најтеже. Суштински, треба да победите себе – објаснио је Александар Тодоровић, председник Пикадо клуба „ЛА пикадо“.

За бављење пикадом нема посебних предуслова, чак и на светском нивоу. Висина и тежина нису главни фактори. Сви најбољи играчи су различити. У играчким круговима став и држање стрелице често пореде са отиском прста. Кажу да је сваки стил уникатан. Ретко се нађу два играча с истим држањем и избачајем.

– Једноставан, а тежак. Можете савладати неке техничке елементе, али свако другачије држи стрелицу и баца је. Чак и оне нису стандардизоване, већ свако користи оне које му одговарају. Сваки играч има нешто своје и кроз игру се годинама тражи трудећи се да унапреди бацање или појача прецизност – указао је Владимир Радовановић, који вежба дуже од деценије.

Међу спортовима је један од јефтинијих. У Србији је у експанзији. Све више се укључују девојке и жене. Професионали приступ значи шест до осам сати вежбања дневно.

– Пикадо није физички напоран и у том смислу не може да се пореди са другим спортовима, али психа је кључна. Дешава се да играч има добијен меч, онда ситница преломи, он психолошки потпуно падне

и други играч преокрене ситуацију. Кроз такмичења сам схватио да психички уопште нисам јак колико сам мислио. Пикадо доноси много простора да човек себе унапреди на психолошком нивоу, што се касније прелива и на приватан живот – појаснио је Радовановић и истакао да је на тој психолошкој линији пикадо близак тенису.

„ЛА пикадо“ је један од 27 клубова Пикадо федерације Србије. Лазаревчани су прошле године имали 11 чланова, данас 20. Надају се да ће упоредо с омасовљењем чланства наредних година успети да обезбеде клупске просторије. Тренутно вежбају у Спортско-рекреативном центру „Колубара“.

Кроз Пикадо лигу Лазаревац популаришу спорт и привлаче нове чланове. По лиги просечно имају 25 играча. Велики је одзив Рудовчана. Прво овогодишње коло одиграно је 10. марта, а друго ће бити 31. марта.

– Имамо много младих играча и потенцијала да изнедримо бар једног или двојицу који би у будућности на државном нивоу били конкурентни за прва три места – додао је Тодоровић и позвао заинтересоване да им се придруже.

М. Караџић

Лежерно

Најбитнији је тренутак пуштања стрелице. Како рука иде ка пољу, лагано и опуштено је треба пустити. То је тешко јер сви имамо неки трзај, сви смо стегнути – рекао је Радовановић, за ког кажу да је играч са једном од најбољих техника бацања у земљи.

/// Фото: Милан Цвијетић

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд 658(497.11)(085.3)
ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА Србије Енергија Колубара ЕПС ЕПС Енергија Колубара / главни и одговорни уредник Ана Павловић. -
2017. бр. 1 (нов.) - Београд : Електропривреда Србије, 2017. (Аранђеловац : Три О). - 30 стр
Месечно. - Је наставак: Колубара (Пазаревац) = ISSN 1451-2890
ISSN 2560-5143 = ЕПС Енергија Колубара
COBISS.SR-ID 250299404

